

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی

معاونت امور اقتصادی

مقابله با مقررات سنگین؛ شعار
گزارش ۲۰۲۰ سهولت انجام
کسب و کار بانک جهانی

مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط

کسب و کار

آذر ماه ۱۳۹۸

به نام خدا

مقابله با مقررات سنگین؛ شعار گزارش ۲۰۲۰ سهولت انجام کسب و کار بانک

جهانی

تهیه و تنظیم	زهرا اسدی
ناظر علمی	منیژه طبیبی
تایید کننده نهایی	علی فیروزی
تاریخ انتشار	آذر ماه ۱۳۹۸
کد سند	۹۸۲۰۱۴۱۰۷۹

فهرست مطالب

أ	مقابله با مقررات سنگین؛ شعار گزارش ۲۰۲۰ سهولت انجام کسب و کار بانک جهانی
۱	مقدمه
۳	مقررات: معیار کسب و کار
۶	رهیافت داده‌های DB2020
۹	نمایی از اصلاحات مورد پذیرش بانک جهانی
۱۲	کشورهای پیشرو و کشورهای عقب در اصلاحات
۱۵	تغییرات دشوارکننده کسب و کار

مقدمه

فلسفه وضع مقررات، در اصل، آزادی انجام کسب‌وکار بوده است. هدف مقررات‌گذاری جلوگیری از بدرفتاری کارفرمایان سودجو با کارگران (مقررات کار)، اطمینان از استحکام جاده‌ها و پل‌ها (مقررات معاملات و قراردادهای عمومی) و حمایت از سرمایه‌گذاری‌های افراد (حمایت از سهام‌داران خرد) است. با این وجود، اغلب اوقات، مقررات از هدف مبنایی خود فاصله می‌گیرند، و یک ناکارایی جدید را جایگزین وضعیت ناکارآمد قبلی می‌کنند، به‌ویژه از کانال مداخله دولت در فعالیت‌های بخش خصوصی. دولت‌ها در بسیاری از کشورها عمداً یا سهواً مقرراتی را اتخاذ یا حفظ می‌کنند که بار مضاعفی را به کارآفرینان تحمیل می‌کند. چنین مقرراتی توانایی کارآفرینان را برای اداره آزادانه کسب‌وکار خصوصی محدود می‌کند. در نتیجه، کارآفرینان برای در امان ماندن از سخت‌گیری تنظیم‌گران و مالیات‌بگیران، به فعالیت غیررسمی متوسل می‌شوند یا به دنبال فرصت‌هایی در خارج از کشور می‌گردند یا به صفوف بیکاران می‌پیوندند. سرمایه‌گذاران خارجی نیز از کشورهای که از ابزار مقررات جهت تسلط بر بخش خصوصی استفاده می‌کنند، اجتناب می‌ورزند.

شاخص سهولت انجام کسب‌وکار با ثبت تغییرات مقررات در ۱۲ حوزه فعالیت کسب‌وکارها در ۱۹۰ کشور، به شناسایی مقررات مشوق کارایی و پشتیبان آزادی کسب‌وکار می‌پردازد.^۱ داده‌های جمع‌آوری شده توسط DB سه پرسش را در مورد دولت مطرح می‌کند. اول، چه زمانی دولت‌ها مقررات را با هدف توسعه بخش خصوصی خود تغییر می‌دهند؟ دوم، ویژگی‌های دولت‌های اصلاح‌گر چیست؟ سوم، اثرات تغییر مقررات بر جنبه‌های مختلف فعالیت اقتصادی یا سرمایه‌گذاری چیست؟ پاسخ به این سؤالات دانش ما را در مورد توسعه بیشتر می‌کند.

DB با در نظر گرفتن این اهداف، فرایندهای مربوط به راه‌اندازی کسب‌وکار، اخذ پروانه ساخت، اخذ انشعاب برق، انتقال ملک، دسترسی به اعتبار، حمایت از سهام‌داران خرد، پرداخت مالیات، مشارکت در تجارت بین‌المللی، اجرای قراردادها و حل‌وفصل ورشکستگی را مورد سنجش قرار می‌دهد. DB داده‌های مربوط به مقررات اشتغال و همچنین قرارداد با دولت را نیز جمع‌آوری و منتشر می‌کند، هرچند از ابتدا تا گزارش سال ۲۰۲۰ این دو نماگر در امتیازدهی و رتبه‌بندی سهولت انجام کسب‌وکار کشورها لحاظ نشده‌اند. (نمودار ۱).

نماگر قرارداد با دولت، زمان و مراحل مورد نیاز یک قرارداد عمومی استاندارد برای بازسازی جاده را ثبت می‌کند. در واقع این نماگر، کارایی مناقصات عمومی را اندازه‌گیری می‌کند. در سرا سر جهان، به طور متوسط ۱۰ تا ۲۵ درصد از تولید ناخالص داخلی از طریق مناقصات عمومی تأمین می‌شود و دولت‌ها در هر سال ۱۰ تریلیون دلار برای قراردادهای عمومی هزینه می‌کنند. با این حال، کارایی این فرایند بسیار متفاوت است. در حال حاضر، هیچ داده جهانی برای محک زدن چنین اقداماتی وجود ندارد و بانک اطلاعات قرارداد با دولت، منبعی متشکل از داده‌های قابل مقایسه در مورد نحوه انجام فرایندهای مناقصه محسوب می‌شود. لازم به ذکر است بانک اطلاعات این نماگر برای سه سال گذشته در دست تهیه و تکمیل است و در محاسبه امتیاز سهولت انجام کسب‌وکار در DB2021 لحاظ می‌شود.

^۱Djankov 2016.

نماگر استخدام کارگران نیز مقررات مربوط به استخدام، ساعات کار و اضافه کاری را ارزیابی می‌کند. با توجه به تغییرات پویای کار، مطالعه موردی این نماگر بیش‌تر به بررسی انعطاف‌پذیری قوانین درباره ساعات کاری می‌پردازد. مطالعات نشان می‌دهد که اعمال محدودیت برای اخراج کارگران به دلیل الزام نگهداری نیروی مازاد، به شرکت‌ها و در نهایت به اشتغال جوانان آسیب می‌زند.

نمودار ۱. شاخص سهولت انجام کسب‌وکار چه چیزی را اندازه می‌گیرد؟

توجه: نماگرهای استخدام کارگران و قرارداد با دولت، در رتبه‌بندی شاخص سهولت انجام کسب‌وکار لحاظ نشده‌اند.

تحقیقات علمی نشان‌دهنده رابطه علی بین آزادی اقتصادی و رشد تولید ناخالص داخلی (GDP) است، به طوری که آزادی دستمزدها و قیمت‌ها، حمایت از حقوق مالکیت و تسهیل صدور مجوز، منجر به توسعه اقتصادی می‌شود.^۲ از ۱۹۰ کشور مورد ارزیابی DB2020، ثبت زمین در ۱۴۶ کشور فاقد پوشش جغرافیایی کامل زمین‌های خصوصی است. کل قطعه زمین‌های خصوصی فقط در ۳ درصد از کشورهای با درآمد کم به طور رسمی ثبت می‌شوند. به طور کلی، در مؤلفه‌های نماگر ثبت مالکیت، ۹۲ کشور در شاخص پوشش جغرافیایی زمین‌های خصوصی، ۱۲ کشور در شاخص شفافیت اطلاعات و ۳۱ کشور در شاخص قابلیت اطمینان زیرساخت‌ها امتیاز صفر کسب کرده‌اند. فرایند ثبت مالکیت در مناطق جنوب آسیا و کشورهای جنوب صحرای آفریقا نسبت به سایر نقاط جهان ناکارآمدتر است.

گزارش DB2020 نشان می‌دهد که اثربخشی تجارت فرامرزی نیز در کشورهای مختلف، متفاوت است. کشورهایی که عمدتاً از طریق بنادر تجارت می‌کنند، به طور متوسط هزینه‌های انطباق مرزی صادرات آن‌ها تا ۲۲۲۲ دلار به ازای هر محموله در جمهوری دموکراتیک کنگو و ۱۶۳۳ دلار در گابن، در مقایسه با تنها ۳۵۴ دلار در بنین و ۳۰۳ دلار در موریتوس متغیر است. به طور مشابه، هزینه‌های انطباق اسنادی در عراق بالغ بر ۱۸۰۰ دلار، در جمهوری عربی سوریه ۷۲۵ دلار و در باهاما ۵۵۰ دلار است. این نکته حائز اهمیت است که هزینه‌های بالا در عراق و سوریه به شرایط شکننده سیاسی، اجتماعی و اقتصادی نیز نسبت داده می‌شود. زمان انطباق مرزی صادرات برای حمل‌ونقل دریایی از ۱۰ ساعت در سنگاپور تا بیش از ۲۰۰ ساعت در کامرون و ساحل عاج متغیر است. براساس داده‌های DB2020، بنادر در کشورهای پردرآمد سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD) کارآمدترین سازمان بوده و در کشورهای جنوب صحرای آفریقا دارای کم‌ترین

^۲Heckelman 2000.

کارآیی هستند. اعمال اصلاحات اساسی بیش تر در راستای افزایش این کارآیی، برای کشورهایی که در آنها کسب و کارها هنوز هم در حال تقلا برای تجارت هستند، ضرورت دارد.

مقررات: معیار کسب و کار

شاخص سهولت انجام کسب و کار، جوانب مقرراتی و اجرایی-عملیاتی کسب و کار را با استفاده از مطالعات موردی خاص و با نظر گرفتن مفروضات استاندارد مورد سنجش قرار می‌دهد. محیط کسب و کار کشورها براساس عملکرد آنها در هر یک از نماگرهای ده‌گانه سهولت انجام کسب و کار امتیازدهی و رتبه‌بندی می‌گردد (جدول ۱). اتخاذ این رویکرد، به منظور تسهیل مقایسه مقررات در کشورهای مختلف است. امتیاز سهولت انجام کسب و کار، مبنای رتبه‌بندی محیط کسب و کار کشورها است: این رتبه‌بندی با مرتب‌سازی کشورها بر اساس امتیازات مکتسبه آنها به دست می‌آید. امتیاز سهولت انجام کسب و کار، موقعیت مطلق یک کشور در مقایسه با بهترین عملکرد تنظیم‌گری و مقررات‌گذاری را نشان می‌دهد، در حالی که رتبه سهولت انجام کسب و کار، نشان‌دهنده جایگاه کشور نسبت به سایر کشورها است.

گزارش DB2020، اعمال ۲۲ اصلاح در ۲۰ کشور حائز رتبه برتر را مورد تأیید قرار می‌دهد. از سال ۲۰۰۳/۲۰۰۴ تاکنون، ۲۰ کشور دارای برترین عملکرد، در مجموع تعداد ۴۶۴ اصلاح مقرراتی را انجام داده‌اند و این نشان می‌دهد که حتی کشورهای پیشرو نیز بهبود فضای کسب و کار خود را وسعت بخشیده‌اند. بیش از نیمی از کشورهای حاضر در گروه ۲۰ کشور پیشرو، جزء کشورهای با درآمد بالای OECD هستند. با این حال، در فهرست ۲۰ کشور برتر، نام ۴ کشور از شرق آسیا و اقیانوسیه، ۲ کشور از اروپا و آسیای میانه و همچنین ۱ کشور از خاورمیانه و شمال آفریقا و ۱ کشور از جنوب صحرای آفریقا نیز وجود دارد. در مقابل، بیش‌ترین تعداد از ۲۰ کشور انتهای جدول (۱۲ کشور)، از منطقه جنوب صحرای آفریقا هستند.

جدول ۱. رتبه بندی سهولت انجام کسب و کار

رتبه	کشور	امتیاز DB	رتبه	کشور	امتیاز DB	رتبه	کشور	امتیاز DB
۱	نیوزلند	۸۶.۸	۶۵	پورتوریکو (ایالات متحده)	۷۰.۱	۱۲۸	باربادوس	۵۷.۹
۲	سنگاپور	۸۶.۲	۶۶	برونئی دارالسلام	۷۰.۱	۱۲۹	اکوادور	۵۷.۷
۳	هنگ کنگ، چین	۸۵.۳	۶۷	کلمبیا	۷۰.۱	۱۳۰	سنت وینسنت و گرنادینها	۵۷.۱
۴	دانمارک	۸۵.۳	۶۸	عمان	۷۰.۰	۱۳۱	نیجریه	۵۶.۹
۵	جمهوری کره	۸۴.۰	۶۹	ازبکستان	۶۹.۹	۱۳۲	نیجر	۵۶.۸
۶	ایالات متحده امریکا	۸۴.۰	۷۰	ویتنام	۶۹.۸	۱۳۳	هندوراس	۵۶.۳
۷	گرجستان	۸۳.۷	۷۱	جامائیکا	۶۹.۷	۱۳۴	گویان	۵۵.۵
۸	انگلستان	۸۳.۵	۷۲	لوکزامبورگ	۶۹.۶	۱۳۵	بلیز	۵۵.۵
۹	نروژ	۸۲.۶	۷۳	اندونزی	۶۹.۶	۱۳۶	جزایر سلیمان	۵۵.۳
۱۰	سوئد	۸۲.۰	۷۴	کاستاریکا	۶۹.۲	۱۳۷	کابو ورد	۵۵.۰
۱۱	لیتوانی	۸۱.۶	۷۵	اردن	۶۹.۰	۱۳۸	موزامبیک	۵۵.۰
۱۲	مالزی	۸۱.۵	۷۶	پرو	۶۸.۷	۱۳۹	سنت کیتز و نوویس	۵۴.۶

۱۳	موريس	۸۱.۵	۷۷	قطر	۶۸.۷	۱۴۰	زيمبابوه	۵۴.۵
۱۴	استراليا	۸۱.۲	۷۸	تونس	۶۸.۷	۱۴۱	تانزانيا	۵۴.۵
۱۵	تاوان، چين	۸۰.۹	۷۹	يونان	۶۸.۴	۱۴۲	نيكاراگوئه	۵۴.۴
۱۶	امارات متحده عربي	۸۰.۹	۸۰	جمهوری قرقيزستان	۶۷.۸	۱۴۳	لبنان	۵۴.۳
۱۷	مقدونيه شمالي	۸۰.۷	۸۱	مغولستان	۶۷.۸	۱۴۴	كامبوج	۵۳.۸
۱۸	استوني	۸۰.۶	۸۲	آلباني	۶۷.۷	۱۴۵	پالائو	۵۳.۷
۱۹	لتوني	۸۰.۳	۸۳	كويت	۶۷.۴	۱۴۶	گرنادا	۵۳.۴
۲۰	فنلاند	۸۰.۲	۸۴	آفريقای جنوبي	۶۷.۰	۱۴۷	مالديو	۵۳.۳
۲۱	تايلند	۸۰.۱	۸۵	زامبيا	۶۶.۹	۱۴۸	مالي	۵۲.۹
۲۲	آلمان	۷۹.۷	۸۶	پاناما	۶۶.۶	۱۴۹	بنين	۵۲.۴
۲۳	كانادا	۷۹.۶	۸۷	بوتسوانا	۶۶.۲	۱۵۰	بوليو	۵۱.۷
۲۴	ايرلند	۷۹.۶	۸۸	مالت	۶۶.۱	۱۵۱	بوركينافاسو	۵۱.۴
۲۵	قزاقستان	۷۹.۶	۸۹	بوتان	۶۶.۰	۱۵۲	موريتاني	۵۱.۱
۲۶	ايسلند	۷۹.۰	۹۰	بوسنی و هرزگوین	۶۵.۴	۱۵۳	جزایر مارشال	۵۰.۹
۲۷	اتريش	۷۸.۷	۹۱	السالوادور	۶۵.۳	۱۵۴	جمهوری دموکراتیک خلق لائوس	۵۰.۸
۲۸	فدراسيون روسيه	۷۸.۲	۹۲	سان مارينو	۶۴.۲	۱۵۵	گامبيا	۵۰.۳
۲۹	ژاپن	۷۸.۰	۹۳	سنت لوسيا	۶۳.۷	۱۵۶	گينه	۴۹.۴
۳۰	اسپانيا	۷۷.۹	۹۴	نپال	۶۳.۲	۱۵۷	الجزایر	۴۸.۶
۳۱	چين	۷۷.۹	۹۵	فيليبين	۶۲.۸	۱۵۸	ايالات فدرال ميكرونزی	۴۸.۱
۳۲	فرانسه	۷۶.۸	۹۶	گواتمالا	۶۲.۶	۱۵۹	اتيوي	۴۸.۰
۳۳	تركيه	۷۶.۸	۹۷	توگو	۶۲.۳	۱۶۰	كومور	۴۷.۹
۳۴	آذربايجان	۷۶.۷	۹۸	ساموآ	۶۲.۱	۱۶۱	ماداگاسكار	۴۷.۷
۳۵	اسرائيل	۷۶.۷	۹۹	سری لانكا	۶۱.۸	۱۶۲	سورينام	۴۷.۵
۳۶	سوئيس	۷۶.۶	۱۰۰	سيشل	۶۱.۷	۱۶۳	سيرا لئون	۴۷.۵
۳۷	اسلواني	۷۶.۵	۱۰۱	اروگوئه	۶۱.۵	۱۶۴	كرياتي	۴۶.۹
۳۸	رواندا	۷۶.۵	۱۰۲	فيجي	۶۱.۵	۱۶۵	ميانمار	۴۶.۸
۳۹	پرتغال	۷۶.۵	۱۰۳	تونگا	۶۱.۴	۱۶۶	بوروندي	۴۶.۸
۴۰	لهستان	۷۶.۴	۱۰۴	ناميبيا	۶۱.۴	۱۶۷	كامرون	۴۶.۱
۴۱	جمهوری چك	۷۶.۳	۱۰۵	ترينيداد و توباگو	۶۱.۳	۱۶۸	بنگلادش	۴۵.۰
۴۲	هلند	۷۶.۱	۱۰۶	تاجيكستان	۶۱.۳	۱۶۹	گابن	۴۵.۰
۴۳	بحرين	۷۶.۰	۱۰۷	واناتو	۶۱.۱	۱۷۰	سائوتومه و پرنسيپ	۴۵.۰
۴۴	صربستان	۷۵.۷	۱۰۸	پاكستان	۶۱.۰	۱۷۱	سودان	۴۴.۸
۴۵	جمهوری اسلواکی	۷۵.۶	۱۰۹	مالاوی	۶۰.۹	۱۷۲	عراق	۴۴.۷
۴۶	بلژيك	۷۵.۰	۱۱۰	ساحل عاج	۶۰.۷	۱۷۳	افغانستان	۴۴.۱
۴۷	ارمنستان	۷۴.۵	۱۱۱	دومينيكا	۶۰.۵	۱۷۴	گينه بیسائو	۴۳.۲
۴۸	مولداوی	۷۴.۴	۱۱۲	جيبوتي	۶۰.۵	۱۷۵	ليبريا	۴۳.۲
۴۹	بلاروس	۷۴.۳	۱۱۳	آنتیگوا و باربودا	۶۰.۳	۱۷۶	جمهوری عربي سوریه	۴۲.۰

۴۱.۳	آنگولا	۱۷۷	۶۰.۱	جمهوری عربی مصر	۱۱۴	۷۳.۸	مونته نگرو	۵۰
۴۱.۱	گینه استوایی	۱۷۸	۶۰.۰	جمهوری دومینیکن	۱۱۵	۷۳.۶	کرواسی	۵۱
۴۰.۷	هائیتی	۱۷۹	۶۰.۰	اوگاندا	۱۱۶	۷۳.۴	مجارستان	۵۲
۳۹.۵	جمهوری کنگو	۱۸۰	۶۰.۰	کرانه باختری و غزه	۱۱۷	۷۳.۴	مراکش	۵۳
۳۹.۴	تیمور-لست	۱۸۱	۶۰.۰	غنا	۱۱۸	۷۳.۴	قبرس	۵۴
۳۶.۹	چاد	۱۸۲	۵۹.۹	باهاما	۱۱۹	۷۳.۳	رومانی	۵۵
۳۶.۲	جمهوری کنگو دموکراتیک	۱۸۳	۵۹.۸	پاپوا گینه نو	۱۲۰	۷۳.۲	کنیا	۵۶
۳۵.۶	جمهوری آفریقای مرکزی	۱۸۴	۵۹.۵	اسواتینی	۱۲۱	۷۳.۲	کوزوو	۵۷
۳۴.۶	سودان جنوبی	۱۸۵	۵۹.۴	لسوتو	۱۲۲	۷۲.۹	ایتالیا	۵۸
۳۲.۷	لیبی	۱۸۶	۵۹.۳	سنگال	۱۲۳	۷۲.۶	شیلی	۵۹
۳۱.۸	جمهوری یمن	۱۸۷	۵۹.۱	برزیل	۱۲۴	۷۲.۴	مکزیک	۶۰
۳۰.۲	جمهوری بولیواری ونزوئلا	۱۸۸	۵۹.۱	پاراگوئه	۱۲۵	۷۲.۰	بلغارستان	۶۱
۲۱.۶	اریتره	۱۸۹	۵۹.۰	آرژانتین	۱۲۶	۷۱.۶	عربستان سعودی	۶۲
۲۰.۰	سومالی	۱۹۰	۵۸.۵	جمهوری اسلامی ایران	۱۲۷	۷۱.۰	هند	۶۳
						۷۰.۲	اوکراین	۶۴

منبع: بانک اطلاعات DB.

توجه: این رتبه‌بندی بر اساس میانگین امتیاز نماگرهای ۱۰ گانه سهولت انجام کسب‌وکار کشورها تا تاریخ ۱ می ۲۰۱۹ به دست آمده است. امتیاز کل برای کشورهایی که داده‌های دو شهر آن‌ها مورد ارزیابی قرار می‌گیرد، معادل میانگین موزون مبتنی بر جمعیت دو شهر است. رتبه‌بندی‌ها بر اساس امتیازات گرد نشده محاسبه می‌شوند، با این حال امتیازات تنها با یک رقم اعشار در جدول فوق نمایش داده شده است.

بسیاری از کشورهای دارای رتبه پایین در تلاش برای دستیابی به یک محیط کسب‌وکار بهتر، به صورت فعال به دنبال اعمال اصلاحات هستند. در طی یک سال گذشته، میانمار در پنج نماگر مورد اندازه‌گیری DB یعنی شروع کسب‌وکار، اخذ مجوزهای ساخت‌وساز، ثبت مالکیت، حمایت از سهام‌داران خرد و الزام‌آور بودن اجرای قراردادهای بهبود قابل توجهی داشته است. این برنامه اصلاحات گسترده منجر شده است این کشور از ۲۰ کشور پایین جدول به رتبه ۱۶۵ ارتقا یابد. با این حال، برخلاف کشورهایی که در فهرست ۲۰ کشور برتر قرار دارند، ۲۰ کشور انتهایی جدول تنها ۱۰ اصلاح را در سال ۲۰۱۸/۱۹ اجرا کرده‌اند.

کشورهای برخوردار از بالاترین امتیازها در سهولت انجام کسب‌وکار، چندین ویژگی مشترک از جمله استفاده گسترده از سیستم‌های الکترونیکی دارند. تمامی ۲۰ کشور برتر رتبه‌بندی، فرایند آنلاین تأسیس شرکت در شروع کسب‌وکار، سیستم‌های الکترونیکی تشکیل پرونده مالیاتی و امکان انجام مراحل مربوط به نقل‌وانتقال املاک به صورت آنلاین را دارند. علاوه بر این، در ۱۱ کشور فرایند صدور مجوز ساخت‌وساز الکترونیکی است. به طور کلی، ۲۰ کشور حائز عملکرد برتر، از مقررات کسب‌وکار دقیق با درجه بالای شفافیت برخوردارند. میانگین امتیازات این کشورها ۱۲,۲ (از ۱۵) در شاخص کنترل کیفیت ساختمان، ۷,۲ (از ۸) در شاخص قابلیت اطمینان عرضه برق و شفافیت تعرفه‌ها، ۲۴,۸ (از ۳۰) در شاخص کیفیت مدیریت زمین و ۱۳,۲ (از ۱۸) در شاخص کیفیت فرایندهای قضایی می‌باشد. از میان ۲۰ کشور دارای برترین عملکرد، ۱۴

کشور دارای سیستم ثبت وثیقه یکپارچه هستند و ۱۴ کشور این امکان را ایجاد کرده‌اند تا کسب‌وکارهای قابل دوام در طی مراحل دادرسی ورشکستگی به فعالیت خود ادامه دهند.

تفاوت تجربه یک کارآفرین در کشورهای دارای بهترین و بدترین عملکرد، تقریباً در همه نماگرهای DB قابل مشاهده است. به عنوان مثال، شروع کسب‌وکار در کشورهای لیست ۵۰ کشور بدتر نسبت به کشورهای لیست ۲۰ کشور برتر، به طور متوسط تقریباً شش برابر بیشتر طول می‌کشد. انتقال مالکیت، در ۲۰ کشور برتر به کمتر از دو هفته زمان نیاز دارد، در مقابل در ۵۰ کشور بدتر حدود سه ماه زمان برای این کار مورد نیاز است. اخذ انشعاب برق برای متوسط ۵۰ کشور انتهایی جدول دو برابر متوسط ۲۰ کشور برتر طول می‌کشد و هزینه چنین اتصالی که به صورت سهم از درآمد سرانه بیان می‌شود، ۴۴ برابر بزرگ‌تر است. همچنین، حل‌وفصل اختلافات تجاری در ۵۰ کشور فهرست بدترین عملکرد حدود ۲,۱ سال است، در حالی که این زمان برای ۲۰ کشور دارای بهترین عملکرد ۱,۱ می‌باشد. تفاوت‌های قابل توجهی بین کشورهای دارای عملکرد قوی‌تر و ضعیف‌تر در کیفیت مقررات و اطلاعات نیز مشاهده می‌شود. در ۲۰ کشور برتر به طور متوسط ۸۳ درصد از جمعیت بزرگسال تحت پوشش سیستم سنجش یا ثبت اعتبار قرار دارند، در حالی که در ۵۰ کشور بدتر میانگین این پوشش فقط ۱۰ درصد است.

رهیافت داده‌های DB2020

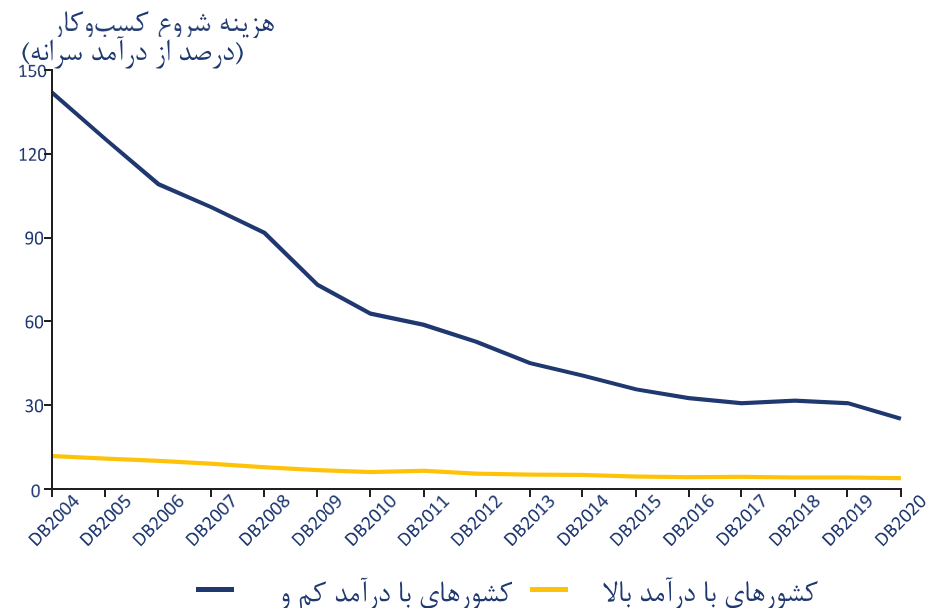
هنگامی که کشورهای با درآمد کم به سطوح بالاتری از بهره‌وری اقتصادی دست می‌یابند، تمایل دارند شکاف درآمدی خود با کشورهای توسعه‌یافته‌تر را کاهش دهند. یک مطالعه، رابطه بین مقررات ورود به کار و شکاف درآمدی در کشورهای در حال توسعه و ایالات متحده را تعیین کرده است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که موانع قابل توجه ورود به کار در کشورهای در حال توسعه تقریباً نیمی از شکاف درآمد آن‌ها با ایالات متحده را توضیح می‌دهد. این موانع از رشد جلوگیری کرده و در نتیجه منجر به تداوم فقر می‌شوند. امیدوارکننده است که DB2020 همچنان همگرایی پایداری بین کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته، به‌ویژه در تأسیس شرکت نشان می‌دهد (نمودار ۲). از سال ۲۰۰۳/۲۰۰۴ تاکنون، ۱۷۸ کشور ۷۲۲ اصلاح را در نماگر شروع کسب‌وکار در راستای کاهش یا حذف موانع ورود به کار اعمال کرده‌اند. در کل، ۱۰۶ کشور الزام حداقل سرمایه را حذف کرده یا کاهش داده‌اند، و حدود ۸۰ کشور مرکز واحد ارائه خدمات (one-stop shop) را راه‌اندازی کرده یا توسعه داده‌اند و بیش از ۱۶۰ کشور تشریفات اداری ثبت و پیش از ثبت را تسهیل کرده‌اند. با وجود این همگرایی، داده‌های DB2020 نشان می‌دهد که بین کشورهای با درآمد کم و بالا اختلاف قابل توجهی در سهولت شروع کسب‌وکار وجود دارد. یک کارآفرین در کشور با درآمد کم معمولاً برای راه‌اندازی یک شرکت حدود ۵۰,۰ درصد از درآمد سرانه را صرف می‌کند، در مقابل این میزان در کشور با درآمد بالا تنها ۴,۲ درصد است.

این روند همگرایی برای الزام حداقل سرمایه نیز حفظ نشده است. کسب‌وکارها، در حدود یک سوم از کشورهای با درآمد کم یا متوسط بایستی علاوه بر هزینه‌های عادی تأسیس شرکت، مبلغ مشخصی نیز به عنوان حداقل سرمایه بپردازند. به طور مشابه، الزام پرداخت حداقل سرمایه در یک سوم کشورهای با درآمد بالا نیز متداول است.^۴

^۳Herrendorf and Teixeira 2011.

^۴ در محاسبه این رقم، ۷ کشور با الزام حداقل سرمایه کم‌تر از ۵ دلار مستثنی شده است.

نمودار ۲. هزینه شروع کسب و کار با گذشت زمان در کشورهای در حال توسعه کاهش یافته است

منبع: بانک اطلاعات DB.

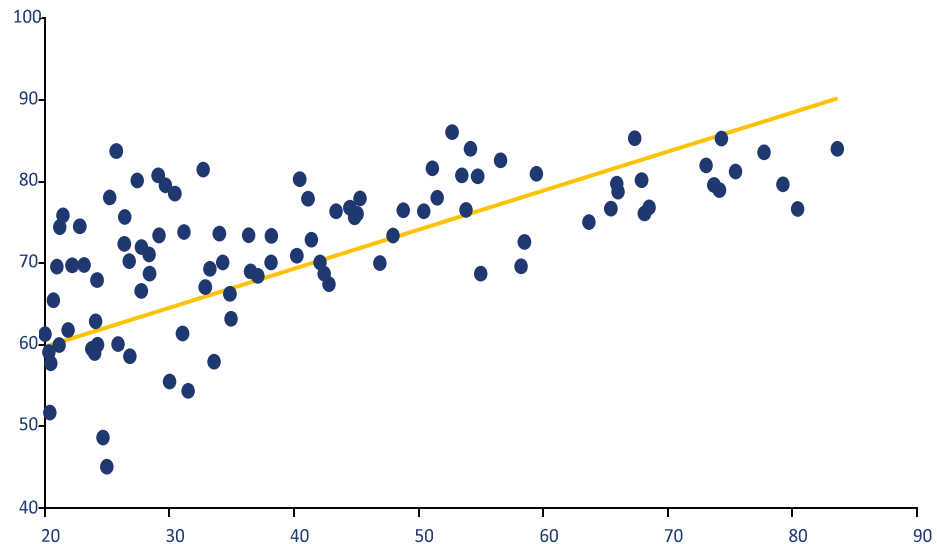
توجه: نمونه شامل ۱۴۵ کشور است.

هنوز هم فضای وسیعی برای کاهش شکاف بین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه در اکثر نماگرهای سهولت انجام کسب و کار وجود دارد. شاخص قدرت حقوق قانونی که توسط نماگر اخذ اعتبار مورد سنجش قرار می‌گیرد، در کشورهای با درآمد کم و متوسط ضعیف‌ترین عملکرد را دارد. همچنین ثبت و سنجش اعتبار در کشورهای در حال توسعه به گردآوری اطلاعات با جامعیت کم‌تر و با پوشش نسبتاً کم گرایش دارد، در نتیجه دسترسی کسب و کارها به اعتبار را محدود می‌کند. میانگین پوشش ثبت اعتبار افراد بزرگسال در کشورهای با درآمد کم، کم‌تر از ۳ درصد است، در حالی که در کشورهای با درآمد بالا این مؤلفه بیش از ۲۲ درصد افراد بزرگسال می‌باشد. به طور مشابه، میانگین زمان انجام تعهدات ثبت و تشکیل پرونده مالیاتی به طور قابل توجهی در کشورهای با درآمد کم (۲۷۵ ساعت) از کشورهای با درآمد بالا (۱۴۹ ساعت) بیش‌تر است. آمریکای لاتین و کارائیب و جنوب صحرای آفریقا همچنان جزء مناطقی هستند که سخت‌ترین فرایندهای انطباق مالیاتی را دارند.

کشورهایی که در سهولت انجام کسب و کار امتیاز خوبی کسب می‌کنند، از سطوح فعالیت کارآفرینانه بالاتری برخوردارند (نمودار ۳). افزایش کارآفرینی باعث ایجاد فرصت‌های شغلی بهتر، درآمدهای مالیاتی بالاتر برای دولت و بهبود درآمدهای افراد می‌شود.

نمودار ۳. سهولت بیش تر در انجام کسب و کار با سطوح بالاتر کارآفرینی همراه است

امتیاز سهولت انجام کسب و کار (۰-۱۰۰)

شاخص کارآفرینی جهانی (۰-۱۰۰)

منابع: بانک اطلاعات DB؛ مؤسسه جهانی کارآفرینی و توسعه.

توجه: این رابطه پس از کنترل درآمد سرانه، در سطح خطای ۱ درصد معنی دار است. نمونه شامل ۱۳۵ کشور است.

اگرچه شاخص سهولت انجام کسب و کار، فساد و رشوه را به طور مستقیم در نظر نمی‌گیرد، اما مقررات ناکارآمد تمایل به همراهی با رانت‌خواری دارد. فرصت‌های فراوانی برای فساد در کشورهایی که بوروکراسی بیش از حد و تعاملات گسترده بین بازیگران بخش خصوصی و سازمان‌های دولتی برای انجام کارها ضروری است، وجود دارد. ۲۰ کشور دارنده بالاترین امتیاز در شاخص ادراک فساد سازمان شفافیت بین‌الملل، به طور متوسط ۸ مرحله برای شروع کسب و کار و ۱۵ مرحله برای اخذ مجوزهای ساخت‌وساز دارند.^۵ در مقابل، ۲۰ کشور دارای عملکرد برتر همان تشریفات اداری مشابه را به ترتیب طی ۴ و ۱۱ مرحله انجام می‌دهند. علاوه بر این، کشورهایی که ابزارهای الکترونیکی را برای رعایت الزامات مقرراتی از جمله در اخذ مجوزها و پرداخت مالیات به کار گرفته‌اند، شیوع رشوه کمتری را تجربه کرده‌اند.

^۵ بانک اطلاعات شفافیت بین‌الملل. امتیاز بالاتر در شاخص ادراک فساد، نشان‌دهنده سطح پایین‌تر فساد درک شده است.

نمایی از اصلاحات مورد پذیرش بانک جهانی

گزارش انجام کسب‌وکار، هر ساله ۱۰ کشوری را که با پیاده‌سازی اصلاحات مقرراتی بیش‌ترین بهبود را در سهولت انجام کسب‌وکار ایجاد کرده‌اند، شناسایی می‌کند. بر اساس گزارش سهولت انجام کسب‌وکار سال ۲۰۲۰ میلادی، ۱۰ کشور برتر در اعمال اصلاحات عبارتند از: عربستان سعودی، اردن، توگو، بحرین، تاجیکستان، پاکستان، کویت، چین، هند و نیجریه (جدول ۲). در سال ۲۰۱۸/۲۰۱۹، این کشورها تعداد ۵۹ اصلاح مقرراتی یعنی معادل یک پنجم کل اصلاحات ثبت شده در سراسر جهان را به اجرا درآورده‌اند. اقدامات آن‌ها در درجه اول بر نماگرهای شروع کسب‌وکار، اخذ مجوزهای ساخت و ساز و تجارت فرامرزی متمرکز بوده است.

جدول ۲. ۱۰ کشور برتر در پیاده‌سازی اصلاحات در ۳ یا بیش از ۳ نماگر سهولت انجام کسب‌وکار

کشور	رتبه	تغییر در امتیاز DB	شروع کسب‌وکار	ساخت‌وساز	اخذ مجوزهای	دسترسی به برق	ثبت مالکیت	اخذ اعتبار	حمایت از سهام‌داران خرد	پرداخت مالیات	تجارت فرامرزی	قراردادها	الزام آور بودن اجرای	پرداخت دیون	ورشکستگی و
عربستان سعودی	۶۲	۷,۷													
اردن	۷۵	۷,۶													
توگو	۹۷	۷													
بحرین	۴۳	۵,۹													
تاجیکستان	۱۰۶	۵,۷													
پاکستان	۱۰۸	۵,۶													
کویت	۸۳	۴,۷													
چین	۳۱	۴													
هند	۶۳	۳,۵													
نیجریه	۱۳۱	۳,۴													

منبع: بانک اطلاعات DB.

توجه: برای اطلاع از چگونگی انتخاب ۱۰ کشور برتر بهبودیافته، به پاورقی ۶ مراجعه کنید.

کشورها بر اساس تعداد اصلاحات انتخاب و بر مبنای میزان بهبود امتیاز انجام کسب‌وکار رتبه‌بندی می‌شوند. در ابتدا، DB کشورهایی که در ۳ یا بیش از ۳ نماگر از نماگرهای ۱۰ گانه شاخص کل سهولت انجام کسب‌وکار سال جاری اصلاح اعمال کرده‌اند را انتخاب می‌کند. موارد تغییر مقرراتی که انجام کسب‌وکار را دشوارتر می‌کنند از تعداد مواردی که آن را آسان‌تر می‌کنند، کسر می‌شوند. سپس، DB این کشورها را بر اساس میزان افزایش امتیاز حاصل از اعمال اصلاحات در شاخص سهولت انجام کسب‌وکار نسبت به سال گذشته رتبه‌بندی می‌کند (تأثیر ناشی از تغییرات در درآمد سرانه و نرخ وام نیز مستثنا می‌شود). محاسبه بهبود در امتیاز آن‌ها نه با استفاده از داده‌های منتشر شده در سال ۲۰۱۸ بلکه با استفاده از داده‌های مقایسه‌پذیر با در نظر گرفتن بازبینی داده‌ها در صورت تغییرات روش‌شناسی، انجام می‌شود. انتخاب بهبودیافته‌ترین کشورها مبتنی بر بزرگ‌ترین بهبود در امتیاز سهولت انجام کسب‌وکار از میان کشورهایی که حداقل سه اصلاح داشته‌اند، صورت می‌گیرد. ترتیب کشورها براساس اختلاف امتیازات گرد نشده آنها است.

اردن و کویت دو عضو تازه‌وارد به لیست ۱۰ تایی بهبودیافته‌ترین کشورها هستند. نیجریه برای دومین بار به‌عنوان یکی از ۱۰ بهبوددهنده برتر ظاهر شده است. هندوستان که تلاش چشمگیری برای اصلاحات داشته، برای سومین سال پیاپی به این لیست پیوسته است. پیش از این، تنها بوروندی، کلمبیا، جمهوری عربی مصر و گرجستان طی سه دوره متوالی انجام کسب‌وکار، در فهرست ۱۰ بهبوددهنده برتر قرار داشتند. با توجه به وسعت اقتصاد هند، این اقدامات اصلاحی بسیار قابل تحسین است.

بحرین بیشترین تعداد (۹) اصلاح مقرراتی را انجام داده است و تقریباً در همه نماگرهای مورد سنجش انجام کسب‌وکار بهبود یافته است.^۷ چین و عربستان سعودی با انجام تعداد ۸ اصلاح، در جایگاه دوم پس از بحرین قرار دارند.

ممکن است این سؤال پیش بیاید که چه عوامل اساسی کشورها را به سمت اصلاح سوق می‌دهد. محرک‌ها می‌توانند سیاسی باشند یا اقتصادی یا هر دو. پیشرفت اقتصادی کشورهای همسایه نیز یک عامل انگیزشی مهم است. تحقیقات در مورد اثرات اصلاحات آزادسازی بازار در ۱۴۴ کشور طی دوره ۲۰۰۶-۱۹۹۵ نشان می‌دهد که مهم‌ترین عامل انتقال اصلاحات بین کشورها، نزدیکی جغرافیایی و فرهنگی آنها است. هنگامی که تعداد بیشتری از کشورها اصلاحاتی در راستای تقویت توسعه اقتصادی انجام می‌دهند، اثر سرریز افزایش می‌یابد. علاوه بر این، پوشش فراگیرتر رسانه‌های ارتباط جمعی بر تصمیمات سیاسی تأثیر می‌گذارد. یک مطالعه جدید نشان می‌دهد که کشورهای با پوشش رسانه‌ای گسترده‌تر در سهولت انجام کسب‌وکار به اعمال اصلاحات مقرراتی کسب‌وکار بیشتر تمایل دارند، با یکی دو سال وقفه بین پوشش رسانه‌ای و اجرای اصلاحات.^۸

اصلاحات مقرراتی کسب‌وکار در کشورهای حوزه خلیج در حال افزایش است. این تغییرات تا حدی ناشی از نیاز فوری آنها به تنوع اقتصادی است. اصلاحات موفقیت‌آمیز در کشورهای همسایه مانند امارات متحده عربی نیز الهام‌بخش بوده است. عربستان سعودی با انجام مجموعاً ۸ اصلاح، بهبودیافته‌ترین کشور در انجام کسب‌وکار ۲۰۲۰ است. این کشور، سیاست معرفی خود به‌عنوان یک مقصد باز سرمایه‌گذاری در سطح جهانی را اجرا و ترویج کرده است. برنامه "چشم‌انداز ۲۰۳۰" عربستان برای توسعه بلندمدت شامل انواع مختلف اصلاحات حقوقی و ساختاری است.

پاکستان، به‌عنوان یکی دیگر از پیشگامان برتر، یک راهبرد اصلاحی بلندپروازانه تدوین کرد و در این راستا دبیرخانه ملی و همچنین کمیته راهبری اصلاحات با مدیریت نخست‌وزیر را جهت تضمین پیشرفت خود تشکیل داد. اکثر اصلاحات برنامه‌ریزی شده، مبتنی بر ارتقای نماگرهای سهولت انجام کسب‌وکار تکامل یافت. کارگروه‌های سهولت انجام کسب‌وکار در دو سطح شهری و استانی تشکیل شده است.

انگیزه اصلاحات در نیجریه، تاجیکستان و توگو، تاحدودی دستاوردهای توسعه همسایگان آنها بود. پیشرفت رواندا طی ۱۰ سال گذشته مشوق مقامات توگو شد، به نحوی که باعث شد چندین هیأت نمایندگی از توگو به‌منظور بازدید از اصلاحات موفق صورت گرفته در رواندا به کیگالی، پایتخت و بزرگ‌ترین شهر این کشور آفریقایی بروند. رئیس‌جمهور توگو، یک هدف

^۷ با در نظر گرفتن نماگرهایی که در رتبه‌بندی سهولت انجام کسب‌وکار حضور دارند.

^۸Ramalho and Saltane 2019.

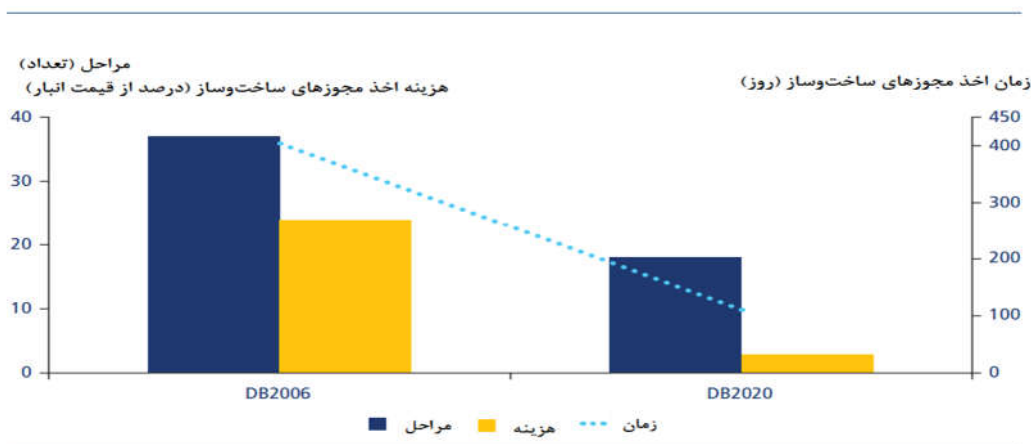
خود را دستیابی به رتبه ۱ سهولت انجام کسب‌وکار ۲۰۲۰ در غرب آفریقا قرار داد. برای رسیدن به این هدف، توگو تلاش‌های اصلاحی قابل توجهی را در راستای ارتقای نماگرهای شروع کسب‌وکار، ثبت مالکیت و اخذ اعتبار انجام داد. به طور مشابه، رئیس‌جمهور تاجیکستان پس از مشاهده تحولات اقتصادی در کشور همسایه یعنی ازبکستان، علاقه خاصی به ارتقای جایگاه کشورش در رتبه‌بندی سهولت انجام کسب‌وکار داشت.

نیجریه به پیروی از نمونه کنیا، قدم در مسیر اصلاحات جامعی گذاشته است.

رهبران هند و چین، مانند سایر کشورهای حاضر در لیست ۱۰ کشور بهبودیافته برتر، ارتقای نماگرهای سهولت انجام کسب‌وکار را به‌عنوان اولویت اصلی راهبردهای اصلاحی خود پذیرفتند. نخست‌وزیر هند، نارندرا مودی، کمپین «تولید در هند» را با هدف جذب سرمایه‌گذاری خارجی، توانمندسازی بخش خصوصی - به‌ویژه در بخش تولید - و افزایش رقابت‌پذیری کلی کشور به کانون توجه آورد. دولت برای نشان دادن تعهد سرمایه‌گذاران هند به اصلاحات و اثبات روند پیشرفت به‌صورت ملموس به نماگرهای سهولت انجام کسب‌وکار روی آورد. در سال ۲۰۱۵، هدف‌گذاری دولت هند پیوستن به فهرست ۵۰ کشور برتر در رتبه‌بندی سهولت انجام کسب‌وکار تا افق ۲۰۲۰ بود. اقدامات اصلاحی دولت، تمام نماگرهای مورد ارزیابی شاخص سهولت انجام کسب‌وکار با محوریت پرداخت مالیات، تجارت فرامرزی و ورشکستگی و پرداخت دیون را هدف قرار داد. این کشور پیشرفت جهشی چشمگیری در این زمینه داشته، به طوری که رتبه سهولت انجام کسب‌وکار آن از ۱۳۰ در DB2016 به ۶۳ در DB2020 رسیده است.

در سال‌های اخیر، چین اشتیاق زیادی برای انجام اصلاحات در نماگرهای مورد ارزیابی شاخص سهولت انجام کسب‌وکار نشان داده است. در مارس ۲۰۱۸ در "تکالیف دولت" نخست‌وزیر چین، لی‌که‌چیانگ، برنامه‌ای درخصوص اجرای مقررات اصلاحی توسط شهرداری‌ها در نظر گرفته بود. به‌کارگیری DB به عنوان معیار هم‌راستا با آرمان دولت مرکزی چین برای بهبود رقابت‌پذیری اقتصاد این کشور است. دولت چین همچنین کارگروه‌هایی را با هدف ارتقای هر یک از نماگرهای DB تشکیل داد. تا به امروز، چین پیشرفت چشمگیری در ارتقای نماگر اخذ مجوزهای ساخت‌وساز (نمودار زیر)، دسترسی به برق و ورشکستگی و پرداخت دیون داشته است.

نمودار ۴. بهبود چشمگیر فرایند اخذ مجوزهای ساخت‌وساز در چین

منبع: بانک اطلاعات DB.

کشورهای پیشرو و کشورهای عقب‌مانده در اعمال اصلاحات

در سال ۲۰۱۸/۱۹، تعداد ۱۱۵ کشور در مجموع ۲۹۴ اصلاح مقرراتی را در ۱۰ نماگر DB اعمال کرده‌اند. بیش‌ترین تعداد این اصلاحات نماگرهای شروع کسب‌وکار، اخذ مجوزهای ساخت‌وساز، دسترسی به برق و پرداخت مالیات را هدف قرار داده‌اند و کم‌ترین اصلاحات صورت گرفته نیز مربوط به نماگر ورشکستگی و پرداخت دیون بوده است. متداول‌ترین فرایندهای اصلاح شده شامل توسعه کاربرد اعتبارسنجی و ثبت اعتبار، راه‌اندازی یا ارتقای سیستم‌های آنلاین برای رعایت الزامات مقرراتی، بهبود قابلیت اطمینان عرضه برق، کاهش مالیات‌های خاص، تقویت حمایت از سهام‌داران خرد، ساده‌سازی فرایند ثبت مالکیت و خودکارسازی لجستیک تجارت بین‌الملل است. کشورهای با درآمد کم، ۱۱ درصد از کل این تغییرات مقرراتی را به خود اختصاص داده‌اند، به طوری که در این میان کشور توگو بیش‌ترین اصلاحات (تعداد ۵ اصلاح) را اعمال کرده است.

در جنوب صحرای آفریقا، توگو یک کشور ممتاز است. جنوب صحرای آفریقا همچنان به عنوان یکی از مناطق دارای عملکرد ضعیف در سهولت انجام کسب‌وکار با میانگین امتیاز ۵۱٫۸، بسیار عقب‌تر از کشورهای با درآمد بالای OECD با میانگین امتیاز ۷۸٫۴ و میانگین جهانی ۶۳٫۰ باقی مانده است. در DB2020، در مقایسه با سال گذشته، کشورهای جنوب صحرای آفریقا میانگین امتیاز سهولت انجام کسب‌وکار خود را تنها یک درصد افزایش داده‌اند، این در حالی است که کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا میانگین امتیاز خود را ۱٫۹ افزایش داده‌اند.

آمریکای لاتین و کارائیب نیز در اجرای اصلاحات و تأثیرات آن‌ها تأخیر دارند. طی دو سال گذشته هیچ کشوری از این منطقه در فهرست ۱۰ بهبوددهنده برتر ظاهر نشده است. علاوه بر این، هیچ کشوری از آمریکای لاتین و کارائیب در فهرست ۵۰ کشور برتر سهولت انجام کسب‌وکار نیست. مکزیک به عنوان کشور پیش‌تاز این منطقه در امتیاز سهولت انجام کسب‌وکار، هنوز هم تقریباً ۱۲ درصد پایین‌تر از میانگین امتیاز ۱۰ کشور برتر رتبه‌بندی است.

اصلاحات جهانی در نماگرهای اخذ مجوزهای ساخت و ساز و دسترسی به برق، طی سال‌های اخیر به شدت افزایش یافته است و در سال ۲۰۱۸/۲۰۱۹ به ترتیب در تعداد ۳۷ و ۳۴ اصلاح به اوج خود رسیده است. ۲۱ کشور از ۳۷ کشور برای اصلاح نماگر اخذ مجوزهای ساخت و ساز، فرایندهای صدور مجوز ساخت را از طریق ساده‌سازی تعاملات میان سازمان‌ها برای استعلام پیش‌تأییدیه‌ها و انجام بازرسی‌ها، تسهیل کرده‌اند. ۱۶ کشور دیگر، سیستم‌های کنترل کیفیت ساختمان خود را اصلاح کردند. علاوه بر این، ۱۲ کشور اقدام به راه‌اندازی یا توسعه سیستم‌های آنلاین برای انجام فرایندهای صدور مجوزهای ساخت و ساز کرده‌اند و ۳ کشور مرکز واحد ارائه خدمات (one-stop shop) تأسیس نموده‌اند.

در نماگر دسترسی به برق، چندین کشور کارائیب از جمله باربادوس و بلیز، در آموزش کارکنان صنعت برق و ظرفیت‌سازی، سرمایه‌گذاری کرده‌اند. در غرب آفریقا، غنا و نیجریه زمان اخذ انشعاب برق را کاهش داده‌اند. ۱۶ کشور سرمایه‌گذاری‌های عمده در نوسازی زیرساخت‌های برق از طریق نصب پست‌های توزیع و سیستم‌های کنترل از راه دور انجام داده‌اند. کشورهای دیگری تعمیر و نگهداری شبکه توزیع را بهبود بخشیده‌اند. به طور عمده با توجه به پیشرفت‌های هدفمند تأمین و عرضه برق، میانگین جهانی مدت زمان قطعی برق بین سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸، به میزان ۸٫۳ درصد کاهش یافته است. گرچه خاموشی‌ها در کشورهای جنوب صحرای آفریقا نسبتاً متداول هستند، اما صنعت برق این منطقه پیشرفت قابل توجهی در بهبود تأمین و عرضه برق به مشتریان خود داشته است.

در سال ۲۰۱۸/۲۰۱۹، تعداد ۲۴ کشور کارآیی نقل و انتقال املاک را افزایش داده و کیفیت مدیریت زمین را بهبود بخشیده‌اند. عمده‌ترین مؤلفه‌های اصلاح ثبت مالکیت شامل شفاف‌تر کردن اطلاعات، بهتر کردن قابلیت اطمینان زیرساخت‌ها و کاهش مالیات‌ها و هزینه‌ها بوده است. در میان مناطق مختلف، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا بیش‌ترین بهبود را داشته‌اند. قطر با ایجاد یک مرکز واحد ارائه خدمات (one-stop shop)، ۵ مرحله را حذف کرده و زمان نقل و انتقال ملک را به ۱۱ روز کاهش داده است. در آمریکای لاتین و کارائیب، جامائیکا هزینه ثبت مالکیت را به تقریباً ۷ درصد از قیمت دارایی کاهش داده است. برزیل و اکوادور سیستم‌های الکترونیکی انتقال املاک را راه‌اندازی کرده‌اند.

۳۰ کشور اصلاحاتی را دنبال کردند که دسترسی بنگاه‌ها به اعتبار را تسهیل کرده است. ۵ کشور، یا سیستم‌های یکپارچه و کاربردی برای معاملات باوثیقه ایجاد کرده‌اند و یا شمول دارایی‌های منقولی که می‌توانند به عنوان وثیقه مورد استفاده قرار گیرند، را گسترش داده‌اند. جیبوتی، اردن و تاجیکستان، سیستم‌های ثبت وثیقه متمرکز، یکپارچه و مبتنی بر اطلاع‌رسانی با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) را در سال ۲۰۱۸/۲۰۱۹ راه‌اندازی کرده‌اند. علاوه بر این، اردن، کنیا و تاجیکستان امکان ارائه خدمات به صورت آنلاین را به سیستم‌های ثبت موجود خود اضافه کرده‌اند. ۲۳ کشور اصلاحاتی را در راستای بهبود سیستم‌های اطلاعات اعتباری خود انجام داده‌اند. یکی از متداول‌ترین ابعاد اصلاحات، گسترش تعداد افراد و بنگاه‌های تحت پوشش ثبت و سنجش اعتبار بوده است. ۶ کشور در حال توسعه این نوع اصلاح را انجام داده‌اند. برای مثال، نیجر، سنگال و توگو، قوانینی را تصویب کرده‌اند که به سیستم سنجش اعتبار Creditinfo VOLO این امکان را می‌دهد که داده‌های تاریخی وسیع‌تری را جمع‌آوری کند. این ۳ کشور با به‌کارگیری داده‌های اعتباری بیش‌تر و داده‌هایی از منابع جایگزین، توانستند نرخ پوشش خود را افزایش دهند.

برای نهمین سال متوالی، رایج‌ترین اصلاح در پرداخت مالیات، پیاده‌سازی یا ارتقای سیستم‌های الکترونیکی ثبت و تشکیل پرونده و پرداخت مالیات بوده است. ۱۷ کشور در سال تقویمی ۲۰۱۸ چنین اصلاحاتی را انجام داده‌اند. قابل توجه‌ترین پیشرفت مربوط به دیجیتالی‌سازی، از زمان DB2006 تاکنون در منطقه اروپا و آسیای میانه اتفاق افتاده است. امروزه در ۲۲ کشور از این منطقه این امکان به وجود آمده است که مالیات‌ها به صورت الکترونیکی ثبت و اظهار شوند، در حالی که در سال ۲۰۰۴ تنها ۴ کشور این امکان را داشته‌اند.

در تمامی مناطق، کشورها مؤلفه‌های لجستیک تجارت بین‌المللی را در سال ۲۰۱۸/۲۰۱۹ اصلاح کرده‌اند، به گونه‌ای که ۲۵ کشور حرکت کالاها در مرزها را تسهیل کرده‌اند. بیش از ۴۰ درصد اصلاحات در نماگر تجارت فرامرزی در کشورهای با درآمد کم و متوسط انجام شده است. به طور کلی، آسیای جنوبی، منطقه‌ای است که بیش‌ترین سهم از اعمال اصلاحات تجاری در DB2020 را به خود اختصاص داده است. اصلاحات تجاری، اهمیت همکاری‌های مرزی را در اطمینان از تسهیل فرایندهای ترخیص کالا از گمرک، هماهنگ‌سازی قوانین مربوط به انطباق و کارآیی کنترل مرزها نشان می‌دهد. به عنوان مثال، نپال با افتتاح یک نقطه مرزی مشترک با هند، زمان صادرات و واردات را کاهش داده است.

در نماگر الزام‌آور بودن اجرای قراردادهای ۸ کشور برای حل‌وفصل اختلافات حقوقی راهکارهای ساده‌تری فراتر از دادگاه‌های عمومی یا رویه‌های معمولی، ارائه داده‌اند. به عنوان مثال، موریتانی و مولداوی، رویه رسیدگی فوری را به عنوان روشی مؤثر برای حل‌وفصل اختلافات با ارزش کوچک معرفی کرده‌اند. ۳ کشور در آمریکای لاتین و کارائیب، تکنیک‌هایی را برای اطمینان از جریان به‌موقع و سازمان‌یافته پرونده‌ها از طریق سیستم دادگاه، اتخاذ کرده‌اند جامائیکا انتشار گزارشات عملکرد دادگاه را آغاز نموده، کاستاریکا پیش‌دادگاهی را جهت بررسی قبل از محاکمه راه‌اندازی کرده و پاراگوئه سیستم الکترونیکی مدیریت پرونده را پیاده کرده است.

۱۳ کشور اصلاحاتی را انجام داده‌اند که حل‌وفصل ورشکستگی را تسهیل کرده است. بُعد بارز این اصلاحات، معرفی سازوکار سازماندهی مجدد است. کمک به تداوم فعالیت کسب‌وکارهای قابل دوام در آستانه ورشکستگی، یکی از مهم‌ترین اهداف سیستم‌های ورشکستگی است. بالاترین نرخ بازستانی در کشورهای ثبت شده است که سازماندهی مجدد رایج‌ترین فرایند پرداخت بدهی برای کسب‌وکارهای قابل دوام درگیر بحران مالی است. بحرین، اردن و عربستان سعودی همگی فرایند سازماندهی مجدد را مرسوم نموده و چارچوب‌های ورشکستگی سابق خود را کاملاً مورد بازبینی قرار داده‌اند.

۱۱ کشور مقررات اشتغال را تغییر داده‌اند. گروه با درآمد بالای OECD، بیش‌ترین سهم از اصلاحات که رایج‌ترین بُعد آن فهرست‌بهای کار بوده است را در این نماگر به ثبت رسانده‌اند. پرداخت بابت اضافه کاری در اتریش تا ۶۰ ساعت در هفته و در مجارستان تا ۴۰۰ ساعت در هر سال تقویمی افزایش یافته است، و این باعث کسب‌وکار-پسندتر شدن مقررات اشتغال شده است. در مقابل، جمهوری اسلواکی حق بیمه دستمزد برای کار در روزهای استراحت هفتگی و شب را افزایش داده است. مقدونیه شمالی طول دوره کارآموزی را (از شش ماه به چهار ماه) کاهش داده است، مقررات حق تقدم را در مورد اخراج نیروهای مازاد و بازگشت به کار معرفی کرده و پرداخت‌های مربوط به مزایای پایان خدمت کارکنان (پرداخت‌های انفسال از خدمت اجباری) را افزایش داده است.

تغییرات دشوارکننده کسب‌وکار

همه تغییرات مقرراتی در راستای تسهیل انجام کسب‌وکار برای کارآفرینان نبوده است. در سال ۲۰۱۸/۲۰۱۹، تعداد ۲۶ کشور در مجموع ۳۱ تغییر کاهنده کارآیی انجام داده‌اند. برخی از تغییرات یک بده-بستان آگاهانه بوده است. به عنوان مثال، اداره سنجش اعتبار کرواسی، علی‌رغم اینکه تحت تعهد کامل مقررات حفاظت از داده‌های عمومی اتحادیه اروپا قرار دارد، توزیع اطلاعات افراد را متوقف کرده است. در نماگر حمایت از سهام‌داران خرد، بلاروس مهلت شرکت‌ها برای اطلاع‌رسانی درباره بازار معاملات با اشخاص وابسته را تمدید کرده است. این تغییر با تسهیل رعایت مقررات مربوط به معاملات با اشخاص وابسته برای بنگاه‌ها، عدم تقارن اطلاعات را افزایش می‌دهد و این امر می‌تواند به زیان سرمایه‌گذاران خرد باشد. تحولات سیاسی نیز نقش دارد. در سودان، اکثریت جدید مجلس شورای ملی، اصلاحیه‌های قانون شرکت‌ها را تأیید نکرده است. در نتیجه، وقفه در اصلاح این مقررات بر عملکرد سودان در نماگرهای اخذ اعتبار، حمایت از سهام‌داران خرد و ورشکستگی و پرداخت دیون تأثیر منفی گذاشته است.

افزایش هزینه‌های مقرراتی که بخش خصوصی با آن سروکار دارد، یکی دیگر از عوامل ایجاد تغییراتی است که انجام کسب‌وکار را دشوارتر کرده است، به طوری که ۱۶ مورد از ۳۱ مورد تغییر از این نوع بوده است. افزایش هزینه انجام کسب‌وکار می‌تواند دارای نتایج یا تأثیر خلاف انتظار و ضدتولیدی باشد. مطالعات نشان می‌دهد هزینه‌های بالاتر راه‌اندازی کسب‌وکار بر تعداد داوطلبان جدید ورود به بازار تأثیر منفی می‌گذارد. بنگاه‌هایی که به دلیل هزینه‌های بازدارنده بالا هرگز تأسیس نمی‌شوند، زیان خالص درآمد عمومی را سبب می‌شوند. در موارد دیگر، هزینه‌های اداری ناشی از تصویب افزایش نسبتاً جزئی در هزینه‌ها، حتی ممکن است با افزایش بخشی از درآمدها جبران نشود. به عنوان مثال، کامبوج هزینه‌های ثبت در وزارت کار و آموزش حرفه‌ای را افزایش داده است. مکزیک (مکزیکو سیتی) هزینه‌های صدور مجوز ساخت را افزایش داده است. باهاما حق تمبر نقل‌وانتقال املاک افزایش داده و نیپال هزینه ثبت نقل‌وانتقال املاک را بالا برده است.

در چندین کشور، عدم پیگیری کافی اصلاحات تا به سرانجام رسیدن آن‌ها، عامل دیگر تضعیف فضای کسب‌وکار بوده است. به عنوان مثال، مراکش انتشار آمار مربوط به تعداد معاملات ملک و اختلافات زمین را متوقف کرده است. بلاروس حمایت از سهام‌داران خرد را با عدم تمدید حکم الزام افشای عمومی و فوری معاملات با اشخاص وابسته تضعیف کرده است. آغاز برخی اصلاحات نسبتاً آسان است؛ با این حال، بدون حفاظت صحیح، تحقق مزایای آنها ممکن است با شکست مواجه شود. سرانجام، مسائل طراحی و پیاده‌سازی، اقدامات اصلاحی را تضعیف می‌کند. تغییر سازمان مسئول ثبت املاک در قزاقستان، این پتانسیل را دارد که منجر به بهبود ارائه خدمات شود؛ زیرا این نهاد جدید مجاز به جمع‌آوری عوارض دولتی نبوده و در نتیجه کاربران مجبور شده‌اند برخی از پرداخت‌ها را در یک مکان متفاوت انجام دهند. کشور مالی، با معرفی یک مالیات جدید تحت عنوان سهم مشارکت در پروژه‌های عمومی که هزینه اضافی بر گردش مالی کسب‌وکارها تحمیل می‌کند، پرداخت مالیات را دشوارتر کرده است. باربادوس، با افزایش زمان ثبت سند انتقال در اداره ثبت زمین و همچنین پرداخت هزینه‌های نقل‌وانتقال و عوارض (حق) تمبر، کارآیی انتقال مالکیت را کم‌تر کرده است.

⁹Djankov and others 2002; Klapper, Laeven, and Rajan 2006.